

Galerija umjetnina Narodnog muzeja Zadar / Izložbeni paviljon Gradska loža

Velibor Janković
MACHINAE etc.

27. srpnja - 14. kolovoza 2010.

Vrli novi svijet od Seattlea do Rauschenberga

Jedva da je prošlo godinu dana od posljednje izložbe Velibora Jankovića u šibenskoj Galeriji Krševan (ciklus *Postcards, Hommage a Robert Rauschenberg*), da bi nas taj, kako sam ga tada nazvao, jedini hrvatski rauschenbergovac, iznenadio novim ciklusom grafičkih listova. I u novim radovima središnje mjesto inspiracije djelo je Roberta Rauschenberga, odnosno njegov grafički opus, «plošni Rauschenberg» koji na srodan način izvodi svoje palimpsest-slike. Crtački, kolažersko-grafički, fotografski dio Rauschenbergova opusa, nekako je uvijek bio po strani mada mu je umjetnik posvetio mnoga plodna desetljeća, od ranih šezdesetih, preko osamdesetih i devedesetih godina, do zadnjih dana na floridskom otoku Captiva gdje je i preminuo prije dvije godine. Rauschenbergove grafičke serije, koje su poslužile kao polazište za Jankovićeve nove cikluse, poput *Speculations, Canto* i *Lotus*, nastale su kao eksperiment na podlozi kolaža. Riječ je o tzv. transferiranim fotografijama koje se pretvaraju u neku vrstu ispisanog crteža, pri čemu se koristi računalni program za obradu fotografija, potom se fotografije premazuju i ručnim trljanjem prebacuju na podlogu, ili ispisuju na ploteru. Na toj polaznoj Rauschenbergovoj osnovi nastale su i, već spomenute, kombinirane tehnike u ciklusu *Postcards* Velibora Jankovića 2009. godine i ove nove grafike grupirane u dva ciklusa i centrirane instalacijom koja je djelomična reciklaža prethodne iz 2003. godine, izlagane na 33. splitskom salonu. No dok je ciklus *Postcards* predstavljao transparentni svijet turističkih razglednica, slojevitu strukturu foto-utisaka/otisaka gradova i ljudi, dva nova ciklusa na tematskoj se podlozi

naslanjaju na ikonografiju strojeva, s naglaskom na njihovoj složenosti, katkad, zbog korištenja slika starih izuma, i na njihov gotovo nostalgичni *retro-look*. Ujedno, novi ciklusi kao da još više naglašavaju početnu rauschenbergovsku pop-artističku podlogu ističući neprijeporno srodstvo sa svijetom sukobljavajućih reklama, natpisa, dijelova strojeva, umjetničkih djela (ovdje su reproducirana djela Ingresa, Klimta, Michelangela), što sve zajedno čini kaotični amalgam tehničkog-marketinško-tržišnog «vrlog novog svijeta». Kao da je Janković još više htio naglasiti rauschenbergovske doticaje, još više istaknuti udivljenje za svijet koji je veliki američki umjetnik otkrivao u muzeju na otvorenom u kojemu nakupine civilizacijskog otpada predstavljaju neku vrstu uličnih ekspozita. Zato je Rauschenberg i mogao reći da su njemu veliki muzeji jednako značajni kao i četvrti s barakama i nakupinama smeća. Zato i Janković reprodukcije muzejskih remek-djela stavlja pored trivijalnih uporabnih predmeta, slavni Ingresov akt odmah iznad kompliciranog nacrt za neki stroj. Zato je i Rauschenberg mogao konstatirati da se njegov «rad odvija u jazu između života i umjetnosti», kao što to isto možemo pripisati Jankoviću i njegovu oduševljenju za tako provedenu demokratizaciju umjetnosti koja se, bez ikakva oklijevanja, uplela među stvari ljudske svakodnevice koje koristimo i trošimo. Taj jaz o kojemu govori Rauschenberg, uostalom, već je odavno premošćen i prijedan u oba smjera, pa se i ne može govoriti o djelovanju u međuprostoru (jazu), nego na objema obalama umjetnosti i života. Znakovi s ulice odavno su postali znakovima umjetnosti, a otpad dijelom fascinacije u njezinu estetičkom polju.

Velibor Janković tako se na ovoj izložbi predstavlja dvama ciklusima (svaki po dvanaest listova) koje je naslovio: *Machinae* i *Lorem ipsum*. *Machinae* izvedene su u tehnici solvent-transfera i grafita, a *Lorem ipsum* (koji je dobio naziv

po tzv. slijepom tekstu, odnosno obeznačenom tekstu koji se koristi u tiskarstvu za probne otiske i uzorke prijeloma i tipova slova, pa i nije namijenjen čitanju), u tehnici solvent-transfera, akvatinte, réservagea, colografije, bakropisa, suhe igle, olovke u boji i grafitu. Vrstan znalac grafičkih tehnologija Janković je i u novim ciklusima suvereno kombinirao otiske i pretiske, intervencije koje, npr. kod réservagea, uporabom šećera, tuša i asfaltnog laka, stvaraju bogato teksturirane površine. S gledišta suverenog ovladavanja tehničkim postupcima, kod Jankovića je primarnije istaknuti strukturu gradnje djela, negoli sadržaje koje ta djela nose. Zato u tim grafikama ikonografski repertoar ima drugorazrednu ulogu i nije tu da bi prenosio snažne poruke, nego suptilno animirao likovno-grafičku površinu (baš poput *lorem ipsum*). Estetika slojevanja i strukturiranja, proziranja i prekrivanja, grebanja, protiskivanja, trljanja i premazivanja, daje doista suptilne rezultate koji prije svega ukazuju na naš svijet koji je mjesto nemira, stalne mijene, propadanja i rađanja, brisanja i ponovnog ispisivanja teksta života.

No dok se kod grafika teško može nazrijeti angažirana poruka, štoviše prije je to svijet nostalgичnog pogleda unatrag u vrijeme kad su strojevi bili na svojim «romantičnim» počecima, instalacija koja centrira izložbu govori jezikom ekološke osviještenosti, odnosno «zelene» angažiranosti. Janković je, naime, na metalnim pločama ugravirao tekst znamenitog govora poglavice Seattlea napisanog 1854. godine. No taj je tekst parafrazirao i ubacio ga u domaći kontekst, u suvremenicu gdje djeluje jednako aktualno kao i sredinom XIX. stoljeća. Idealizam starog teksta tako se nastavlja na idealizam njegova aktualnog posvajanja, a romantični zaziv indijanskog poglavice ne djeluje ni najmanje staromodno u hrvatskoj transkripciji. S konstrukcijom u podnožju koje se nalazi spomenuti tekst, Janković je povezoao duh romantičnog industrijalizacijskog i

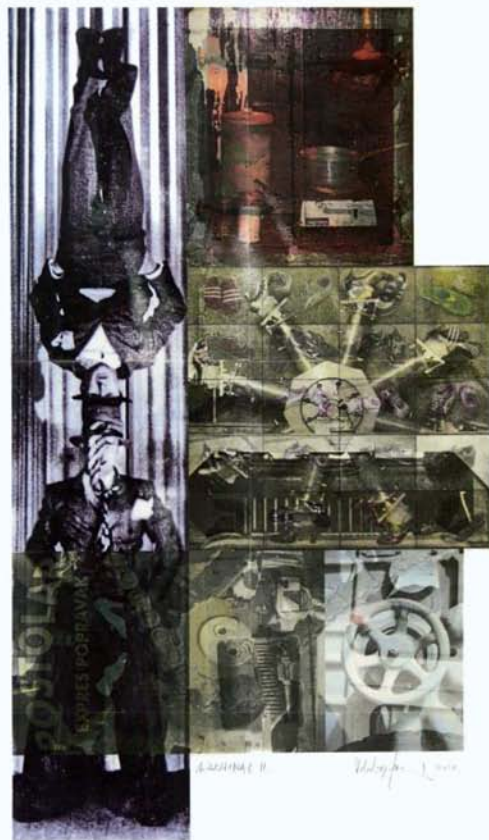
reklamnog podsjećanja, u najboljoj rauschenbergovskoj maniri koju donose «retro-grafike», s agresivnim naličjem progressa koji je otpočeo još dok su stari glomazni strojevi proizvodili svoj ekološko benigni nusprodukt uništenja. Ako stvar ne shvatimo kao ironiju, onda i reprodukcije umjetničkih djela na tim grafikama možemo doživjeti kao dio nostalgije za vremenima kad su novi stroj ili nova skulptura imali istu vrstu unikatne izvornosti koja se s vremenom, i u umjetnosti i u novim tehnologijama izgubila u masovnoj produkciji koja je svojim frenetičnim ritmom umnažanja preplavila ljudski duh jednako kao i prirodu.

Vinko Srhoj

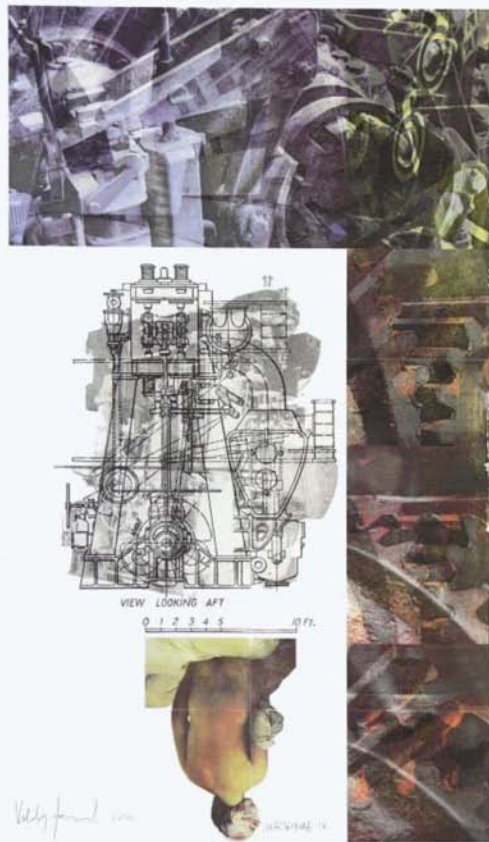
MACHINAE I

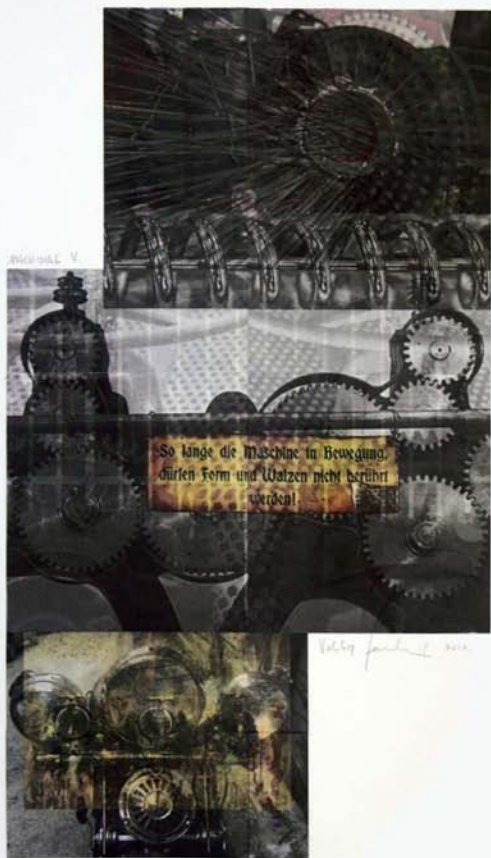
Michał J. Łopuszański

MACHINAE II

Michał J. Łopuszański

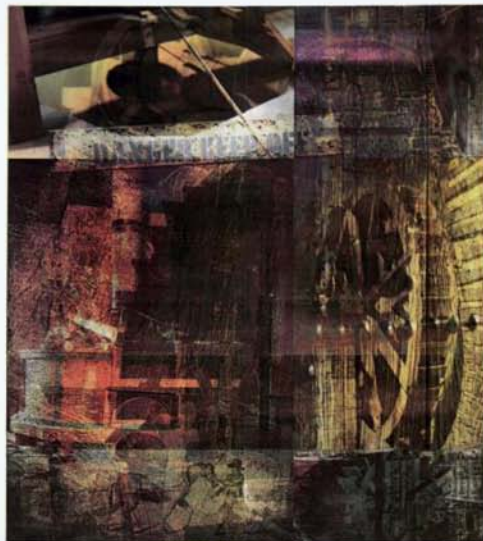

ZONE
5
GENERAL ALARM
FROM BELL HOUSE
TO THE STATION

MACHINAE 10 Villy for 2010

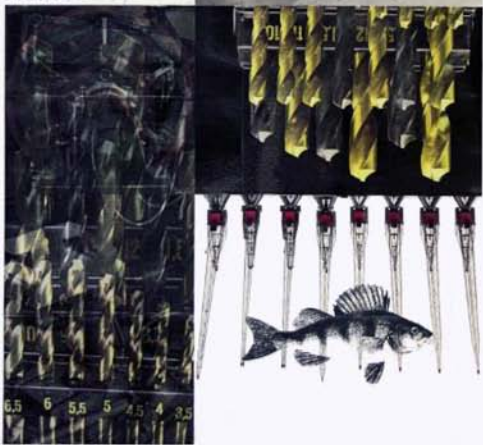
MACHINAE 10 Villy for 2010

MACHINAE 18. Vltky Jan 2010

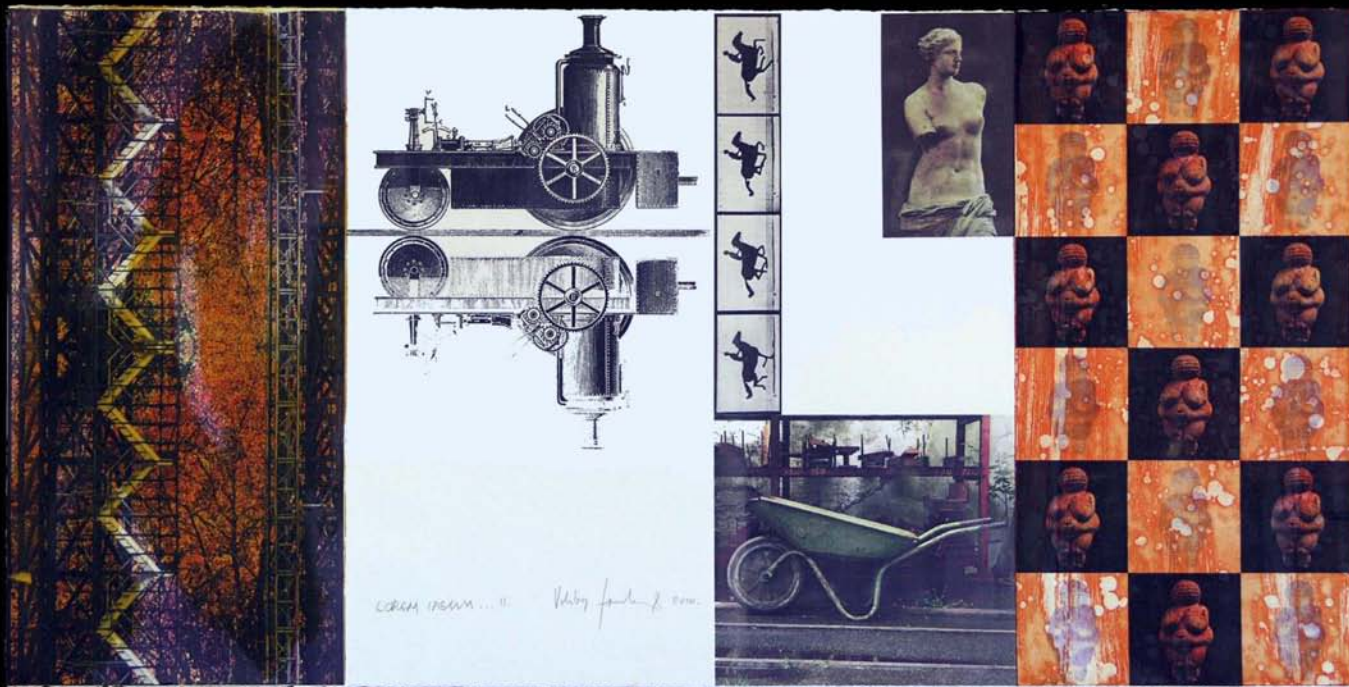
MACHINAE 19. Vltky Jan 2010

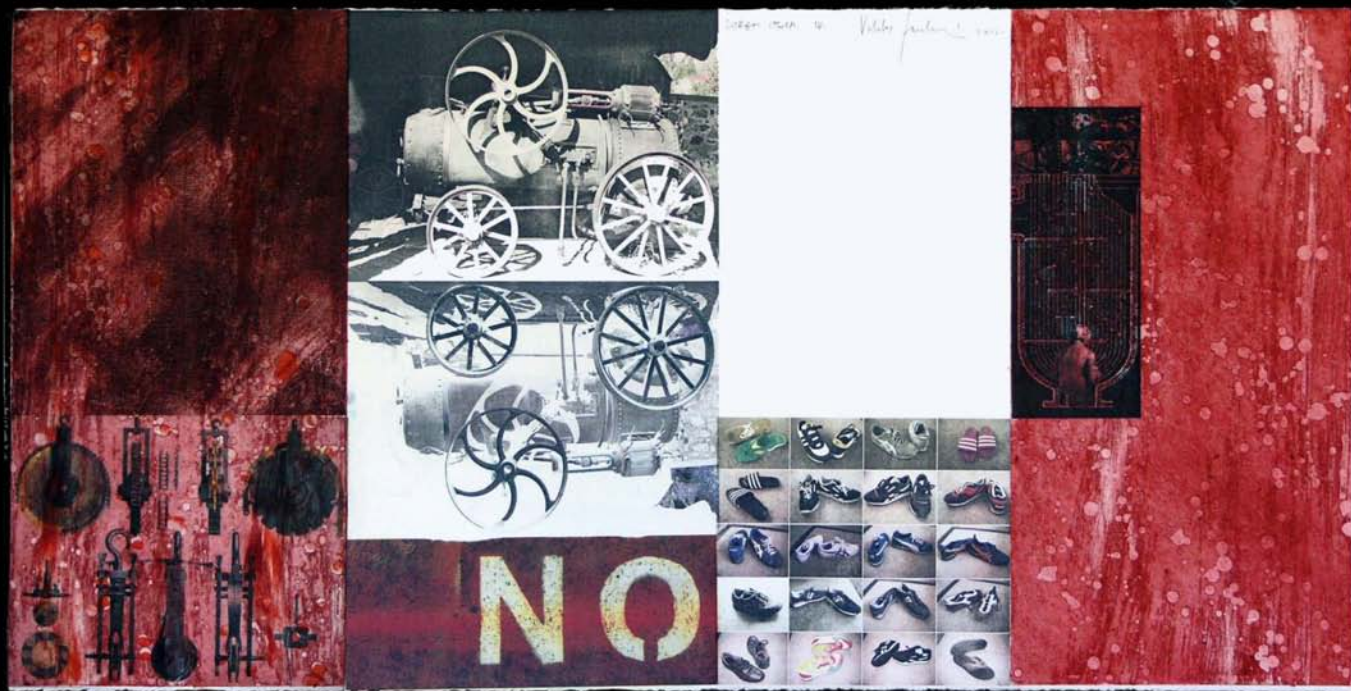

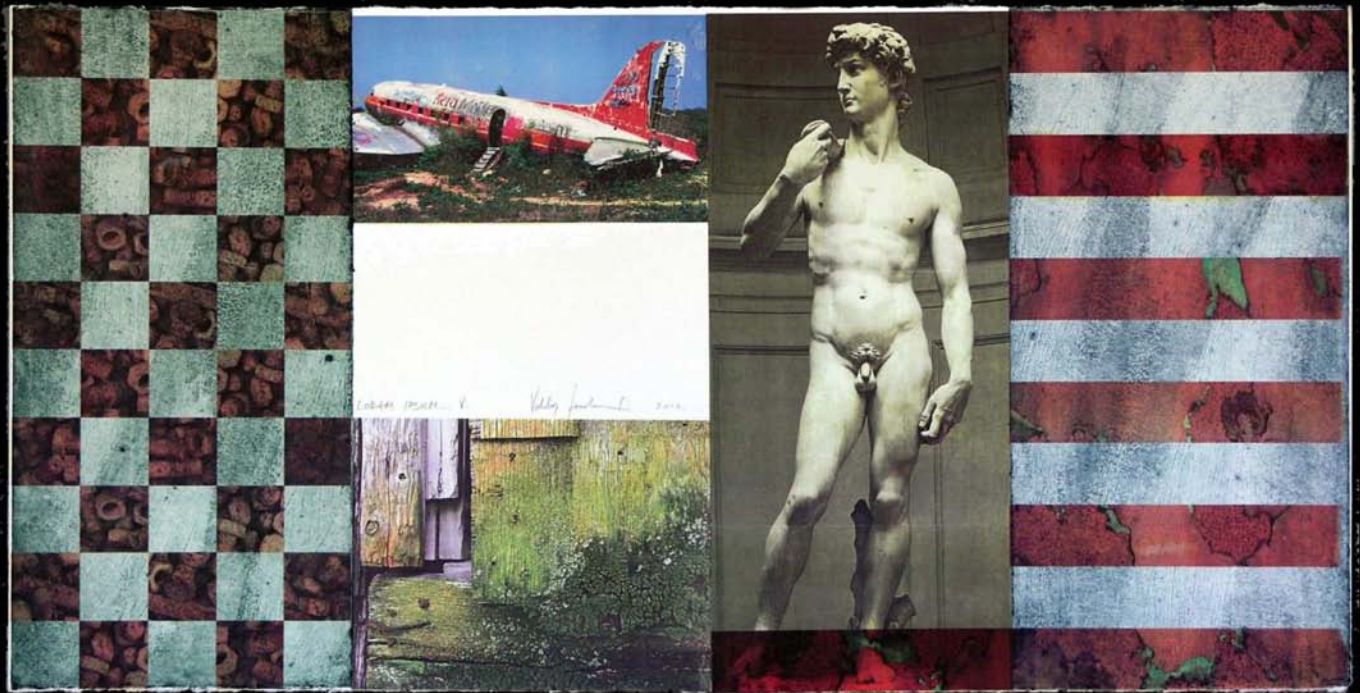
LOREM IPSUM...

Willy Fendler 2010

Životopis

Rođen 10. svibnja 1948. u Varaždinu.

Studij likovnih umjetnosti završio u Zadru. Neko vrijeme radio kao ravnatelj Zbirke umjetnina "Juraj Plančić" u Starom Gradu na Hvaru, gdje je osnovao galeriju "Sv. Jerolim". Primarni slikarski izraz vrlo brzo nadopunjuje drugim vidovima likovnog izražavanja, tako da se danas, osim slikarstvom, bavi i izradom objekata i instalacija, skulpturom, grafikom i grafičkim oblikovanjem, a kao likovni pedagog-mentor radi u Osnovnoj školi Primošten, te niz godina vodi likovne radionice Međunarodnog dječjeg festivala i Galerije sv.

Krševana u Šibeniku.

Živi i radi u Primoštenu.

Adresa: 22202 Primošten, Bilo b.b.

Tel: 022 57 09 57

Samostalne izložbe

- 1971. Izložba slikarskih radova, pokrovitelj: Odbor Matice Hrvatske, Šibenik
Šibenik, Centar za kulturu, foaje kazališta
- 1977. "Homo volans", crteži
Stari Grad, Galerija "Sv. Jerolim"
- 1978. "Homo volans", slike i crteži
Šibenik, Muzej grada Šibenika
- 1984. "Arhipelag", crteži, kolaži, objekti
Šibenik, Gradska biblioteka "Juraj Šižgorić"
- 1993. "Novi strojevi", slike
Zagreb, Muzejsko galerijski centar "Gradec"
"Novi strojevi", slike
Split, Palača "Milesi" Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
"Novi Strojevi", slike
Dubrovnik, Palača Sponza

- "Novi strojevi", slike
Šibenik, Krešimirov dom
"Crux Croatiae", crteži tušem
Šibenik, Galerija "Sebastian"
- 1994. "Arhipelag", crteži, slike, objekti
Šibenik, Muzej grada Šibenika
"Novi strojevi", slike
Vezsprem (Mađarska), Muzej suvremene umjetnosti
- 1996. "Arhipelag", slike i objekti
Murter, Nacionalni park "Kornati" / Marina "Hramina"
- 1999. "Relikvije", skulpture, reljefi
Šibenik, Galerija sv. Krševana
- 2000. "Relikvije", skulpture, reljefi, slike
Split, Salon Galić
- 2009. "Post Cards" (Hommage a Robert Rauschenberg),
grafike
Šibenik, Galerija sv. Krševana

Sudjelovao na stotinjak skupnih izložbi.

Popis radova

Machinae, 2010.

12 listova
solvent transfer, grafit
papir: Rosaspina Fabriano, 285g
70 x 50 cm

Lorem ipsum..., 2010.

12 listova
solvent transfer, akvatinta, réservation, bakropis, colografija, suha
igla, olovka u boji, grafit
papir: Rosaspina Fabriano, 285g
50 x 100 cm

Bez naziva (Pismo), 2003. / 2010.

aluminij, drvo, svila, solvent transfer
210 x 260 x 260

organizator

Galerija umjetnina Narodnog
muzeja
Medulićeva 2, 23000 Zadar,
Hrvatska
e-mail:
galerija-nmz@zd.t-com.hr

autorica koncepcije

Ljubica Srhoj Čerina

suradnica

Nevena {toki'}

postav

Velibor Janković
Ljubica Srhoj Čerina

tehnički postav

Ivica Mrkić
Miroslav Kern

izdavač

Narodni muzej Zadar

za izdavača

Hrvoje Perica

urednica kataloga

Ljubica Srhoj Čerina

predgovor

Vinko Srhoj

grafičko oblikovanje

Viktor Popović

tisak

Grafis, Split

naklada

300

Izložba i katalog ostvareni su
sredstvima Grada Zadra

ISBN: 978-953-7477-17-2

naslovnica

Lorem ipsum..., 2010.

NARODNI
MUZEJ
ZADAR

GALERIJA
UMJETNINA